



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Imago Primi Saecvli Societatis Iesv**

**Bolland, Johannes**

**Antverpiae, 1640**

Capvt Secvndvm. Ante confirmationem, vniuersam Societatem  
exstinguere conatus dæmon in capite Ignatio.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

est, simul & periculi causa. Tanto vectore cur diffidat, spemve abiciat trepidis in rebus? cum opportunum fuerit, *imperabit ventis & mari*, & fiet *tranquillitas magna*; nouis interrumpenda tempestatibus, ne in perniciosiore nobis malaciam vertat: verum vt semper sollicita, prouida semper & circumspccta, semper intenta periculis, inter angustos vtrimque scopulos, syrtes inter & breuia, gnara omnibus prouehi ventis, inoffensum teneat diuinæ gloriæ cursum.

## CAPVT SECVNDVM.

*Ante confirmationem, vniuersam Societatem exstinguere conatus demon in capite Ignatio.*

*Turba in Ignatium,* **O** dium Satanae, malè sibi metuentis à nouâ cohorte, prima & ve-  
rior turbarum causa. Quid non egit ne coalesceret? quam adultam non tam facilè opprimendam intelligebat, in Ignatio Ductore vnâ operâ omnem laborauit exstinguere: in capite totius vitam corporis, messem in semine, in radice arborem, in fonte riuos. Ignatium igitur palàm, Ignatium clam atque ex insidiis aggressus est; nunc improborum hominum odio & apertâ vsus impietate, nunc piorum quoque virorum sapè non prudenti zelo, specie recti deceptorum. Pro omni telo infamia placuit: eam Ignatio insignem si inurere posset, neminem cum illo initurum societatem. Itaque in Manfredano secessu quandiu delituit sibi vni intentus, non tantum suam illi integram constare famam passus est, sed & præclarâ sanctitatis opinione augeri præterea vulgari- que. at vbi de adlegendâ cohorte agi pensensit, vbi de faciendis quæstibus animorum; tum enimverò Ignatij famam lacerare, vitam profcindere, dicta factaque omnia in inuidiam & criminationem vocare; calumniis, vinculis, carceribus, iudiciis id agere, vt, protritâ vbique auctoritate, qui infamem hominem sequeretur, nemo esset. Quocumque pedem inferebat Ignatius, sinistri illum rumores vel iam præceserant, vel prosequerantur; nec conuiescere sinebant, nisi ab agendâ Dei causâ ipse quiesceret, inflammandisque hominibus ad pietatem. Compluti primùm, deinde Salmantica, mox Parisius, exinde Venetiis ac Romæ, quasi serie quadam illum infecitæ criminationes. Ter Compluti, non magno temporis interuallo, in illum habita quæstio veneficij atque hæreseos: initio ferè dissimulanter, nisi quòd semel ad quadraginta dies in publicam missus custodiam est. Compluto digressus Salmanticam, nihilo mitius excipitur: etiam illic datur in tertium carcerem, iterum suspectus hæreseos; iniectâ collo prægravi catenâ, sed in quâ triumphasse perhibetur. Vtrobique honestissimâ quidem sententiâ declarata innocentia est; obex tamen mora que iniecta magnis conatibus, quando non nisi post quadriennium de diuinis rebus cum populo agere Quæsiturum decreto permixtus est. Inter causas hæc fuit ex Hispaniâ excedendi. Sed non inferiora illum Parisiis manebant certamina. Hic nimirum obstruendi erant aditus, ne è florentissimâ iuuentute delectum ageret notus Ductor.

Vix

Vix inchoauerat Parisiis Ignatius consueta sibi pietatis officia; cum subito magni exstiteret motus ob tres Academicos eximia spei, ad Euangelica consilia traductos. hoc primum quasi classicum fuit: Inde maleuolis sermonibus apud Matthæum Ori Quæsitorem sacrum citatur absens; sed vltro accurrentis fiducia calumnia concidit. Mox grauius à Pennâ Magistro illi dedecus comparatur, publicum virgarum supplicium, in eâ Academiâ seditiosorum & improborum iuuenunt turpissima ad ignominiam nota. Quod si succederet, actum esset de Ignatij consiliis, obscuratum nomen, eleuata auctoritas; adolescentes ab eius sermone congressuque, infamiae metu, sponte refugerent. Quis inuidi hostis non agnoscat inuentum? sed contra omnia ceciderunt. Decreta supplicij turpitudine palàm in illustriorem eius laudem decusque conuersa est. Penna exinde aliique ex Academiâ conciliati Doctores, Gouea in primis, cuius postmodum amicitia, ad aperiendas nostris hominibus Indias, apud Lusitanum Regem admodum fuit opportuna. Imò, quod agebatur, vt ab eius consuetudine auerterentur adolescentes (ex quibus nimirum diuino consilio conflanda Societas erat) contra factum est. ex eo tempore conciliati sunt magis, Ignatij virtute publico iam comprobata testimonio, & longè lateque manante famâ. Igitur non ita multo post Faber & Xauerius, & alij deinceps, in eius se perpetuam disciplinam curamque tradidere. Societatis primordia huic fortasse procellae deberi, non incongruè dixeris.

Quid igitur? in nobilissimâ iuuentute tam securè aduersum se conscribi milites patriet humani generis hostis? & (quoniam ita res ferebat, vt Parisiis abiret Ignatius) triumphandum scilicet excedere sinet? Vltima tentare aggreditur, totisque viribus de integro iamiam discussurum adoritur: si res aptè caderet, vnâ eademque operâ omnia eius consilia atque instituta euersurus. Temporum occasione captatâ, quod admodum seuera in Sacramentarios constituebantur iudicia, libellum Exercitiorum vnâ cum Auctore in suspicionem hæresis maleuoli vocant. Neglexit insanam criminationem is quem supra dixi Quæsitore Matthæus Ori; quod niti fraudibus omnia calumniisque intelligeret libellum postulasse, excussisse, approbasse contentus. At negligendam non existimauit Ignatius: iterum ac tertio Quæsitorem adit, rogat cognitioni causæ det operam; nihil obtinet. instat tamen, suspecta credo tempora reformidans; ac tandem cum scribâ Doctoribusque nonnullis pænè importunè innocentiae testimonium impetrat. Prudens consilium comprobauit euentus. præfagiisse dices orituras in Vrbe tempestates.

Sed hoc nimirum opus, hic labor erat. ad Vrhem, destinatam diuinitus natalem huic Ordini sedem, integrâ famâ ne accederet, callidus hostis agebat; tantò acrius, quanto propinquior fiebat Ignatius, Venetias iam tenens. Nouam igitur eâ in vrbe aggreditur commouere procellam. Spargitur in vulgus rumor, hæreticæ prauitatis aliquoties in Hispaniâ contictum, elapsum è custodia, profugisse in Galliam: effigiem eius ab Hispanis Inquisitoribus publicè concrematam. Parisiis quoque, quod iuuentutem peruersâ doctrinâ inficeret, ad sacra tribunalia dela-

tum fugâ præuertisse Magistratum consilia. Vulgabatur hæc omnium sermonibus, iactabantur in circulis; iamque ad Apostolicum Nuntium erant delata. Sed irrita rursus Satanæ cecidere consilia; vltro iudicium postulante Ignatio, non tam de suâ, quam de Sociorum existimatione sollicito, ne qua nascenti familiæ adhæreret infamia: quando ab Augustino scriptum meminerat, nobis necessariam esse vitam nostram, aliis verò famam nostram, diuini honoris procurandi potens instrumentum.

Roma.

Sed hæc præludia quædam hæctenus, & præuix quodammodo uelitationes ad decretoriam pugnam. Romæ, in conspectu orbis terrarum, in oculis Summi Antistitis, de summâ rei erat decertandum: Romæ iacienda erat alea, ne, firmatis aliquando almâ in Vrbe radicibus, longius inde progressa Societas, toto orbe diffunderetur. Spes erat nondum omnino matutum nouæ Religionis partum aut præfocari posse, aut insigni saltem infamiâ pollui, quæ illius aliquando pro Dei gloriâ conatus omnes labefactaret. Oritur igitur fœda tempestas, funestior ceteris terribiorque; quæ quoniam in Ignatium decima est, decumanum meritò fluctum appellem: extrema certè omnia minari est uisa. Eaque iudicauere maiores nostri tum fuisse tempora, de quibus in itinere apparens Ignatio IESVS sponderat *Roma se propitium fore*. Initium turbarum, detecta à nostris in concionatore quodam Augustino Pedemontano hæresis Lutherana fuit. Hic ille furere, familiares suos opulentos homines concitare, ad euertenda noui Ordinis fundamenta rabie accendi. Calumnia struitur vulgaturque (vetus fabula) Ignatium Sociosque probris omnibus notatissimos in Hispaniâ, Galliâ, Venetiis hæreses flagitijque compertos: sed elapsos è iudicium manibus, ad corrumpendam iuuentutem specie pietatis Romam denique perfugisse. Apponitur adhæc falsus testis: qui, quod olim familiaris Ignatio, eius arcana introspererat propius, ad similitudinem veri aptius censèbatur dicturus. is vulgo iam credita, suâ præterea firmat delatione, & apud Urbis Præfectum accusat infontes. Fluebant ex sententiâ omnia: credulas ubique nacti erant aures. ardebat, restinguente omnino nemine, odij atque inuidiæ in nostros homines ingens flamma. abstinebant congressu etiam antea amici. increbrescebat quotidie rumor, in Vrbe sermonibus, apud exteras quoque nationes nuntiis ac litteris, teneri denique Ignatium Sociosque manifestorum scelerum hæresisque conuictos; uidelicet ut quas noxij variis locis effugissent pœnas, eas iusto Dei iudicio Romæ persoluerent, in celeberrimo orbis teatro. Quid ad ignominiam fingi atrocius poterat? quid in nascentem familiam perniciosius? Exitum vultis? is fuit, quo illustrius argumentum diuinæ in hanc familiam prouidentia vltra requirere nefas sit. Conuictus in iudicio, actusque in exsilium falsus testis, victoriæ initium fuit. quam in reliquos conspirationis nefariæ principes dum persequitur Ignatius, prodigium accessit. Quis enim neget esse prodigium auctore Numine factum, ut in ipso articulo ferendæ sententiæ in Vrbe reperti sint omnes ferè antehac Ignatij Iudices, ex Hispaniâ Ioannes Figueroa, Matthæus Ori è Galliis, & Venetiis nuper Gaspar Doctius? Iudices dixi, an certissimi eius innocentia

centia testes, quasi diuinitus submissi in tempore? Horum igitur non iam litteris, sed ore ac verbis magnificè commendata Ignatij virtus, publicà sententià à Præfecto Urbis tum omni suspitione liberata est, tum egregiè communita aduersum calumniatores, quorum longè dispar exitus fuit. Hæreseos ipsi flagitiorumque postmodum conuicti, in se retorsère, quam Ignatio fuerant machinati perniciem. Alter iudicium ignis fugà præuertit, effigiemque suam pro se Iudicibus concremandam reliquit: æternis tenebris vinculisque alter mandatus. tertius breuè post inopinato consumptus morbo miserè interiit, huius se peccati grauitèr insimulans. vltimus denique, concionator ille sceleris architectus ac princeps, occultus Lutheri assecla, posità tandem personà, ad hæreticorum castra (quod ipsum fuit supplicium longè grauius) sese recepit. At Ignatio quanta hinc gloria! optanda certè Societati procella fuit. illustris facta est, quæ latebat in obscuro; innotuitque, iactata sermonibus. Imò & de Satanæ conatibus hoc iudicio debellatum credidit; tum demum à Pontifice Maximo confirmationem sperare ausa. quam (licet extrahente ad annum Guidiccione Cardinali) tandem obtinuit: siue probatè iam virtutis testimonium, siue præmium fortiter superatæ tempestatis.

## CAPVT TERTIVM.

*Post confirmationem sæpius exagitata Societas;  
& qua turbarum causse.*

**I**Nter sacros Ecclesiæ Ordines Apostolicà iam auctoritate adlecta Societas tantillum quietis sperare poterat, tamquam iactis solidè radicibus, ventorum tempestatumque securior. sed mox eo honore non nisi elatam positamque se vidit in signum cui contradiceretur. Certatim excitata aduersantium studia; dubio procul fraude atque inuidià Satanæ: qui, quam primo in ortu elidere nequiuerat, vbique terrarum persequi statuit, nondum desperatà victorià semel omnem opprimendi. Lubet hîc excitarum toties procellarum quas deinceps narraturi sumus causas ex Orlandino semel exponere sigillatim. *Necessè, inquit, non est turbarum huiusmodi caput ab Satanà auctore repetere: qui suum dominatum exercens in regno vitiorum, quidquid honesti sanctique inter mortales apparet, in ipso statim exortu conatur opprimere. Nota sunt in sanctam CHRISTI Ecclesiam nascentem ac teneram, nota in peculiare cætus commota bella; siue olim Manachorum, siue postea Mendicantium: contra quos non alieni modo à fide Catholicà, sed qui huius defensionem sinceramque custodiam maximè profitebantur, acerrimè exarserunt. Igitur Satan cum tantum oderit bonos, & ad elidenda honesti semina tam vigil excubet, tam violentus assurgat, mirum non est, si in Societatem immani quâdam & inexplebili rabie sese infert, nempe in eum Ordinem, qui bellum aduersus eum adeò fufum & graue suscepit, inter Ethnicos, inter hæreticos, inter Catholicos tanto conatu, tot machinis, tamque aptis ad euertendam diri monstri tyrannidem. Hominum porò (ut missos faciam prorsus ab Christiano nomine alienos) genera duo potissimum sese aduer-*

Part. 1. Hist. Societ. l. 15. num. 34.

Prima causa, ordium Satanæ:

causa.

causa.